

Απόστολος Πιερρής

Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ 1821

Πνεύμα και Ιστορία, Νόημα και Γεγονότα

«Το Έθνος πρέπει να μάθει να θεωρεί Εθνικόν ό,τι είναι Αληθές»

Επέτειος είναι μια εορτή όχι απλά μουσειακής μνήμης, αλλά ένα στάσιμο του χρόνου για τον αναβαπτισμό στο πνεύμα του εορταζόμενου γεγονότος. Η Επέτειος είναι το γεγονός του χρόνου στην μορφή του της αιωνιότητας. Γι αυτό επανακάμπτει περιοδικά ες αεί. Γιατί ζει στην αιωνιότητα. Και η Μορφή του γεγονότος από-καλύπτει το βαθύτερο νόημά του. Η σκέτη μνημόνευση, αν δεν είναι μετοχή του πνεύματος, είναι προσβολή, δεν είναι τιμή. Η μηχανιστική επανάληψη δεν είναι ζωή, είναι θάνατος.

Εφαρμόζοντας τα κλασσικά διδάγματα θα διαπραγματευθώ λοιπόν, μακριά από τα βαρετά τετριμμένα, την Νεοελληνική Παλιγγενεσία με σκοπό να βρούμε το χαμένο νόημά της.

Θα αναλύσω εν πρώτοις την κατάσταση του Ελληνισμού στην Οθωμανική Αυτοκρατορία κατά τις αρχές του 19^{ου} αιώνα, τις τοπινές εξελίξεις στο Ευρωπαϊκό Σύστημα, τις αντίστοιχες στο εσωτερικό της Αυτοκρατορίας, ιδιαίτερα την μεταρρυθμιστική πολιτική των Σουλτάνων.

Η βαρεία καταπίεση δεν γεννά Επανάσταση, γιατί συνιστά εξουδένηση, αλλά μπορεί να προκαλέσει τυφλή ανταρσία και σπασμωδική εξέγερση. Επανάσταση γεννιέται από υπερήφανο βίωμα ταυτότητας και εκτρέφεται υπό συνθήκες κατάλληλες για την έκφραση αυτού του βιώματος. Τότε η ταυτότητα καλλιεργείται, και το βίωμα φθάνει σε βαθμό αυτοσυνειδησίας τόσο ώστε να επιζητεί την απολύτως ελεύθερη ανάπτυξή του με όρους και μορφές όλως διόλου και ιδιαίτερα δικές του. Χρειάζεται έτσι αυτοθέσμιση, εναρμονισμένη προς την φύση της ταυτότητάς του. Απαιτεί την οικεία Λυκούργειο τάξη του. Αυτό είναι Επανάσταση. Επανάσταση χωρίς την αντίστοιχη Λυκούργεια τάξη, δεν είναι Επανάσταση, δεν είναι «Έγερση», είναι Εξέγερση.

Εν συνεχεία θα μελετήσουμε τους παράγοντες και παραμέτρους της Επανάστασης:

- τις επαναστατικές ιδέες και τους επαναστατικούς φορείς στον Ελληνισμό της Διασποράς στην Ευρώπη
- την Μυστική Φιλική Εταιρεία
- τον Καποδίστρια
- τους Φαναριώτες και τα δυο ρεύματα (το Παραδοσιακό και το Διαφωτιστικό) στις Ελληνικές ηγετικές ομάδες (διοικητικούς, οικονομικούς, λόγιους) της Αυτοκρατορίας
- την Εκκλησία στο σύστημα της Εθναρχίας
- τους Κλέφτες και τους Αρματωλούς, τα Παλληκάρια και τους Καπεταναίους

- την Μάνη
- τους μεγάλους Γαιοκτήμονες και τους Εφοπλιστές και Εμπόρους
- τους Τεχνίτες και τους Αγρότες

Έχοντας οπλιστεί με την σαφή αντίληψη της κατάστασης προ της Έκρηξης αφ' ενός, και με την εις βάθος κατανόηση της φύσης και του ρόλου των παραγόντων και παραμέτρων της αφ' ετέρου, **θα προβούμε στην ανάλυση του αρχικού σχεδίου της Επανάστασης, στις αιτίες της παταγώδους αποτυχίας του, στην ad hoc σύσταση και ιδέα του Σχεδίου Β, στον καθοριστικό ρόλο (για την θέση εις εφαρμογή του δευτέρου σχεδίου) του Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη και της Μάνης (εμβληματική ερώτηση «Γιατί δεν εορτάζεται στις 17 Μαρτίου – ή στις 23 - η εθνική επέτειος της Επανάστασης;»), και στα πρώτα στάδια της προόδου της Ένοπλης Εξέγερσης.**

Θα παραστήσουμε δε και μια συνοπτική εποπτεία των εξελίξεων από το δεύτερο έτος της Επανάστασης μέχρι την ανάληψη της Ηγεσίας από τον Κυβερνήτη.

Από τις διάφορες εικόνες και τα ποικίλα στοιχεία σε εναρμονισμό θα συντεθεί η Μορφή της Επανάστασης, δηλαδή η ουσία και το πνεύμα της. Έτσι θα καταλάβουμε το αληθές νόημά της. Και θα διαπιστώσουμε, και εμπειρικά, την διαχρονία του Ελληνισμού.

Το δράμα του Νεοελληνισμού συνίσταται στην ευθύς εξ αρχής, και σε εντεινόμενο ρυθμό ακολούθως, αθέτηση του Πνεύματος της Επανάστασης. Που σημαίνει, όπως θα δούμε, την ύβρη της απεμπόλησης της πραγματικής ταυτότητάς μας. Όθεν η κατάντια της ταπείνωσης του Νεοελληνισμού.

Για την Λακεδαίμονα υπάρχει πρόσθετος, και μέγας αυτός, λόγος ουσιαστικής και μεθεκτικής απασχόλησής μας με το νόημα της Επανάστασης του 1821. Στον τόπο όπου

(α) στήθηκε ο άξονας της τρίτης και τελεσφόρου κοσμοϊστορικής Επανάστασης στην πορεία του ανθρώπου προς ολοκλήρωση, του κλασσικού Θαύματος (Σπάρτη), εκεί δίπλα

(β) κατέληξε η τελευταία αυτοδύναμη επικράτεια της Βυζαντινής Ορθόδοξης Αυτοκρατορίας (Μυστράς), και στον υπερκείμενο Ταϋγετο

(γ) άρχισε το κίνημα για την σύσταση του Τρίτου ανεξάρτητου Ελληνισμού (Μάνη). Άρχισε, αλλά δεν ευοδώθηκε, γιατί αλλοιώθηκε και παραφθάρθηκε και παραχαράχθηκε στον δυσδαίμονα Νεοελληνισμό. Μένει να εκπληρωθεί με νέα Παλιγγενεσία.

Δεν θα παραλείψω φυσικά να αναλύσω τον συμβολισμό της σύμπτωσης εορτής Κοσμικής (Εαρινή Ισημερία), Θρησκευτικής (Ευαγγελισμός) και Εθνικής (1821).

16 Μαρτίου 2019